

הכחשת השואה 2023-022-IG-UA

סיכום

המועצה לפיקוח ביטלה את החלטתה המקורית של Meta להשאיר באינסטגרם פוסט המכיל טענות כוזבות ומסולפות לגבי השואה. לדברי המועצה, התוכן מפר את כללי הקהילה של Meta בנוגע לדברי שטנה, האוסרים על הכחשת השואה. האיסור הזה עולה בקנה אחד עם תחומי האחריות של Meta בנוגע לזכויות האדם. המועצה מודאגת מכך ש-Meta לא הסירה את התוכן ומעלה שאלות לגבי יעילות האכיפה של החברה. המועצה ממליצה ל-Meta לדאוג למדידה שיטתית של הדיוק בפעולות האכיפה של תוכן הכחשת שואה, ברמת פירוט גבוהה יותר.

אודות המקרה

ב-8 בספטמבר 2020 משתמש באינסטגרם פרסם מם של סקוידוויד – דמות מצוירת מתוך סדרת הטלוויזיה 'בובספוג מכנסמרובע'. המם כלל בועת דיבור עם הכותרת "עובדות משעשעות על השואה", שמכילה טענות כוזבות ומסולפות לגבי השואה. המשתמש, הכותב באנגלית, מטיל ספק במספר הקורבנות שנספו בשואה, וטוען שהרצח של 6 מיליון יהודים לא היה אפשרי, בהתבסס על מובאות המצינות את גודל האוכלוסייה שהייתה לכאורה לפני מלחמת העולם השנייה ואחריה. בפוסט הוא גם טוען שמנהיגי העולם מאותה תקופה לא הזכירו את השואה בזיכרונותיהם, וכן שהארובות באושוויץ נבנו לאחר המלחמה – ובכך מטיל ספק בעצם קיומן של המשרפות במחנה.

ב-12 באוקטובר 2020, שבועות מספר לאחר פרסום התוכן Metapost, תיקנה את כללי הקהילה בנושא דברי שטנה, כדי לאסור באופן מפורש על הכחשת השואה או על סילופה.

מאז פרסום התוכן בספטמבר 2020, הגיעו שישה דיווחים ממשתמשים על כך שהוא מפר את מדיניות Meta בנושא דברי שטנה. ארבעה מאותם דיווחים נבדקו על ידי המערכות האוטומטיות של Meta שסיווגו אותם כ'אי-הפרה' או סגרו אותם עקב מדיניות האוטומציה של החברה מתקופת הקורונה. מדיניות האוטומציה הזאת, שנוצרה ב-2020 בתחילת המגפה, סגרה באופן אוטומטי עבודות בדיקה מסוימות, כדי להפחית את עומס הדיווחים שמגיעים לבודקים אנושיים, אך דיווחים שעלולים להיות בעלי סיכון גבוה הושארו פתוחים לבדיקה.

שניים מתוך ששת הדיווחים הגיעו לידי בודקים אנושיים, שסיווגו את התוכן כ'אי-הפרה'. משתמש שדיווח על התוכן בחודש מאי 2023, לאחר ש-Meta הודיעה שלא תרשה יותר פרסום תוכן על הכחשת השואה, ערער על החלטת החברה להשאיר את התוכן. עם זאת, גם הדיווח הזה נסגר באופן אוטומטי עקב מדיניות האוטומציה של Meta מתקופת הקורונה, שעדיין הייתה בתוקף בחודש מאי 2023. בעקבות זאת, הגיש אותו משתמש ערעור למועצה לפיקוח.

ממצאי מפתח

לדברי המועצה, התוכן מפר את כללי הקהילה של Meta בנוגע לדברי שטנה, האוסרים על הכחשת השואה בפייסבוק ובאינסטגרם. מומחים שאיתם התייעצה המועצה לפיקוח אישרו שכל הטענות שפורסמו בפוסט היו שקר בוטה, או עובדות היסטוריות מסולפות. המועצה הגיעה למסקנה שהאיסור של Meta על הכחשת השואה עולה בקנה אחד עם תחומי האחריות שלה בנוגע לזכויות האדם. נוסף על כך, המועצה מודאגת מכך ש-Meta לא הסירה את התוכן הזה גם לאחר שהחברה שינתה את המדיניות שלה כך שתאסור על הכחשת שואה באופן מפורש, וזאת למרות הבדיקות שבוצעו על ידי בודקים אנושיים ועל ידי מערכת הבדיקה האוטומטית.

כחלק מההחלטה, הזמינה המועצה בדיקת הערכה של תוכן המכיל הכחשת שואה בפלטפורמות של Meta. ההערכה העלתה כי השימוש בפורמט המם של סקווידוויד הפיץ סוגים שונים של נרטיבים אנטישמיים. אף על פי שההערכה העידה על ירידה משמעותית בכמות התוכן הכולל שימוש במונחים כמו 'Holohoax' (תרמית השואה) מאז אוקטובר 2020 ממצאה מעידים על פערים שעדיין קיימים בהסרת תכנים של הכחשת שואה על ידי Meta. ההערכה הראתה שעדיין ניתן למצוא בפלטפורמות Meta תוכן על הכחשת השואה. ייתכן שהדבר נובע ממשתמשים שמנסים להתחמק מאכיפה בדרכים חלופיות, כמו למשל על ידי החלפת אותיות ניקוד בסמלים בתוך מילים או יצירת נרטיבים מפורשים של הכחשת השואה באמצעות ממים ודמויות מצוירות.

חשוב להבין כי הכחשת שואה הינה מרכיב מכונן של אנטישמיות, אשר מובילה לאפליה.

המועצה העלתה שאלות על מידת היעילות והדיוק של מערכות המודרציה של Meta בהסרת תוכן של הכחשת שואה מהפלטפורמות שלה. לבודקים האנושיים של Meta לא ניתנת הזדמנות לתייג את נתוני האכיפה בצורה מפורטת (לדוגמה, תוכן שמפר את המדיניות מסווג כ"דברי שטנה", ולא כ"הכחשת שואה"). תובנות שעלו משאלות שהוצגו ל-Meta במקרה זה ובמקרים קודמים הובילו את המועצה למסקנה שניתן להתגבר על האתגרים באמצעים טכניים, גם אם דרושים לכך משאבים רבים. Meta צריכה לבנות מערכות שיאפשרו לתייג נתוני אכיפה ברמת פירוט גבוהה יותר, בייחוד לאור התוצאות הממשיות של הכחשת השואה. מערכות כאלה עשויות לאפשר דיוק רב יותר במודרציה של תוכן הכחשת שואה באמצעות חומרי הכשרה טובים יותר למסווגים ולבודקים אנושיים. לנוכח הרחבת השימוש בבינה מלאכותית בתהליכי מודרציית התוכן של Meta, המועצה הייתה מעוניינת לראות כיצד ניתן לפתח את המערכות האלה כדי להתמקד בשיפור הדיוק באכיפת דברי שטנה בעזרת מדיניות מפורטות יותר.

המועצה גם מודאגת מכך שבחודש מאי 2023 Meta עדיין החילה את מערכות האוטומציה מתקופת הקורונה. במענה לשאלות המועצה, גילתה Meta שהיא סגרה באופן אוטומטי את הערעור של המשתמש על החלטתה להשאיר את התוכן הזה באינסטגרם במאי 2023 יותר מ-3 שנים לאחר תחילת מגפת הקורונה וזמן קצר לאחר שארגון הבריאות העולמי וממשלת ארצות הברית הכריזו שניהם כי מגפת הקורונה כבר אינה מהווה "מצב חירום בינלאומי המאיים על בריאות הציבור". התעורר צורך דחוף בתעדוף ההסרה של דברי שטנה על ידי Meta והמועצה חוששת מכך שצעדים שנקטו כדי להתמודד עם המגפה בתחילתה נותרו בתוקף זמן רב לאחר שהשתנו הנסיבות שהצדיקו אותם באופן סביר.

החלטת המועצה לפיקוח

המועצה לפיקוח מבטלת את ההחלטה המקורית של Meta להשאיר את התוכן.

המועצה ממליצה כי Meta:

- תנקוט צעדים טכניים כדי לדאוג למדידה שיטתית ומשביעת רצון של הדיוק בפעולות האכיפה על תוכן הכחשת שואה, ולכלול איסוף של מידע מפורט יותר.
- תאשר באופן גלוי אם הסתיים תוקפן של כל כללי מדיניות האוטומציה מתקופת הקורונה שנכנסו לתוקף במהלך המגפה.

* סיכומי מקרים מספקים סקירה כללית של המקרים ואינם יכולים לשמש כתקדים.

ההחלטה במלואה בנוגע למקרה

1. סיכום ההחלטה

המועצה לפיקוח מבטלת את החלטתה המקורית של Meta להשאיר באינסטגרם פוסט המכיל טענות כוזבות ומסולפות לגבי השואה. המועצה קבעה כי התוכן מפר את [כללי הקהילה של Meta בנוגע לדברי שטנה](#), האוסרים על הכחשת השואה. לאחר שהמועצה בחרה את המקרה לבדיקה Meta, קבעה שהחלטתה המקורית להשאיר את התוכן הייתה שגויה והסירה את הפוסט.

2. תיאור המקרה והרקע למקרה

ב-8 בספטמבר, 2020 משתמש באינסטגרם פרסם מם של [סקווידוויי](#) – דמות מצוירת מתוך סדרת הטלוויזיה 'בובספוג מכנסמרובע' – שכולל בועת דיבור עם הכותרת "עובדות משעשעות על השואה", ומכילה טענות כוזבות ומסולפות לגבי השואה. הפוסט, שנכתב באנגלית, מעמיד בסימן שאלה את מספר הקורבנות שנספו בשואה, וטוען שהרצח של 6 מיליון יהודים לא היה אפשרי, בהתבסס על מובאות המציינות את גודל האוכלוסייה שהייתה לכאורה לפני מלחמת העולם השנייה ואחריה. הפוסט גם טוען שמנהיגי העולם מאותה תקופה לא הזכירו את השואה בזיכרונותיהם, וכן שהארובות באושוויץ נבנו לאחר המלחמה – ובכך מטיל ספק בעצם קיומן של המשרפות במחנה.

הכיתוב מתחת לתמונה מכיל מספר תגים המתייחסים לממים, שחלקם ממוקדים בקהלים לפי מיקום גיאוגרפי. למשתמש שפרסם את התוכן יש כ-10,000 עוקבים, ו-Meta לא סיווגה אותו כדמות ציבורית. |בתגובות שפרסם בפוסט שלו עצמו לביקורת של אחרים, המשתמש עמד על כך כי הטענות הכוזבות הן "היסטוריה אמיתית". מספר הצפיות בפוסט נמוך מ-500 ומספר הלייקים לא הגיע ל-100.

ב-12 באוקטובר 2020, שבועות מספר לאחר הפרסום הראשוני של הפוסט Meta, [הכריזה](#) על עדכונים בכללי הקהילה בנושא דברי שטנה כך שיאסרו באופן מפורש על הכחשת השואה או על סילופה. בנוסף היא ציינה כי "ארגונים שחוקרים מגמות בדברי שטנה מדווחים על עלייה בהתקפות באינטרנט נגד קבוצות רבות ברחבי העולם", וכי החלטתה "מסתמכת על עלייה מתועדת היטב באנטישמיות בעולם, ועל רמת הבורות המחרידה בנושא השואה." Meta הוסיפה את הסעיף "הכחשה או סילוף של מידע בנושא השואה" לרשימה של "השוואות, הכללות והצהרות התנהגותיות שנועדו ליצור דה-הומניזציה" בכללי הקהילה (רמה 1). שנתיים לאחר מכן, ב-23 בנובמבר 2022, ערכה שינויים בכללי הקהילה בנושא דברי שטנה כדי להסיר את המילה "סילוף" ולכלול "הכחשת השואה" תחת רמה 1 בתור דוגמה ל"סטריאוטיפים מזיקים אסורים, המקושרים באופן היסטורי לאיום, הדרה או אלימות על בסיס מאפיין מוגן".

מאז שפורסם התוכן בספטמבר 2020 הוא דווח על ידי משתמשים כדברי שטנה שש פעמים. ארבעה מאותם דיווחים הוגשו לפני השינוי במדיניות Meta ב-12 באוקטובר 2020 ושניים מהם הוגשו לאחר מכן. מתוך ששת הדיווחים, ארבעה נבדקו באופן אוטומטי וסווגו כ'אי-הפרה' או נסגרו באופן אוטומטי עקב "מדיניות האוטומציה של Meta מתקופת הקורונה", כך שהפוסט נשאר באינסטגרם. לדברי Meta מדיניות האוטומציה הזאת, שנוצרה ב-2020 בתחילת מגפת הקורונה, "סגרה באופן אוטומטי עבודות בדיקה על סמך מגוון קריטריונים" כדי להפחית את עומס הדיווחים שהגיעו לידי בודקים אנושיים, אך דיווחים שעלולים להוות "סיכון גבוה" הושארו פתוחים לבדיקה.

שניים מתוך ששת הדיווחים הגיעו לידיהם של בודקים אנושיים שהעריכו את התוכן כ'אי-הפרה'. דיווח אחד הגיע לפני השינוי במדיניות באוקטובר 2020 והשני הגיע לאחר מכן, במאי 2023. בשני המקרים, הבודקים קבעו שהתוכן לא הפר את מדיניות התוכן של Meta ולא הסירו את הפוסט מאינסטגרם. המשתמש שדיווח על התוכן במאי 2023 ערער על החלטת Meta להשאיר את התוכן, אך הערעור נסגר אף הוא באופן אוטומטי בשל מדיניות האוטומציה של Meta מתקופת הקורונה, שעדיין הייתה בתוקף בזמנו. בעקבות זאת, ערער המשתמש למועצה וציין בערעור כי "בכל הכנות היה זה מזעזע להיווכח שמאפשרים ל[תוכן] הזה להישאר".

המועצה מציינת את הרקע הבא בנוגע לאנטישמיות ולהכחשת השואה שהשפיע על קבלת ההחלטה בנוגע למקרה הזה. בינואר 2022, האספה הכללית של האו"ם קיבלה פה אחד את ההחלטה [76/250](#), שמאשררת את החשיבות לזכור את ששת מיליוני הקורבנות של השואה והביעה דאגה לגבי ההתפשטות של הכחשת השואה בפלטפורמות המקוונות. היא מציינת גם את החשש שהביע השליח המיוחד של האו"ם לענייני גזענות בת זמננו (דוח [A/74/253](#)) מכך שתדירות התקריות האנטישמיות נמצאת ככל הנראה במגמת עלייה במספר אזורים, במיוחד בצפון אמריקה ובאירופה. ההחלטה מדגישה כי הכחשת השואה היא צורה של אנטישמיות, ומסבירה כי "הכחשת השואה מתייחסת באופן ספציפי לכל ניסיון לטעון כי השואה לא התרחשה מעולם, ועשויה לבוא לידי ביטוי בהכחשה ציבורית או הטלת ספק בשימוש במנגנוני ההשמדה העיקריים (כגון תאי גז, הוצאות המוניות להורג, הרעבה ועינויים) או בכוונה להשמיד את העם היהודי".

נוסף על כך, שליח האו"ם לענייני חופש הדת או האמונה הדגיש בשנת 2019 את השימוש ההולך וגובר בדימויים אנטישמיים, כולל "סלוגנים, תמונות, סטריאוטיפים ותיאוריות קונספירציה שנועדו להסית ולהצדיק עוינות, אפליה ואלימות נגד יהודים" (דוח, [A/74/358](#), בפסקה 30). המועצה מציינת כי הכחשת השואה וסילופה משקפות צורות של תיאוריית קונספירציה, שתומכות בסטריאוטיפים אנטישמיים מזיקים, ובפרט מזינות את הרעיון המסוכן שהעם היהודי המציא את השואה כבדיה כדי לקדם לכאורה את תוכניתו להשתלט על העולם.

ארגונים כגון [הליגה נגד השמצה \(ADL\) והוועד היהודי-האמריקאי](#) מדווחים על עלייה חדה בתקריות אנטישמיות. הליגה נגד השמצה חוקרת ומתעדת תוכן אנטישמי באינטרנט. בין הפרסומים האחרונים שלה היו [הדוח על הכחשת שואה באינטרנט לשנת 2022](#) ושתי [חקירות מחודש אוגוסט 2023](#) שעסקו בתוכן אנטישמי בפלטפורמות חשובות. היא העניקה ל-Meta ציון בינוני (C) בדוח, לפי סולם דירוג מ-A (הציון הגבוה ביותר) ל-F (הציון הנמוך ביותר). [בחקירותיה](#), הליגה נגד השמצה הצביעה על כך ש"למעשה, פייסבוק ואינסטגרם ממשיכות לארח מספר קבוצות שנאה שכבר הוגדרו ונחסמו על ידי חברת האם Meta בתור 'ארגונים מסוכנים'". כמו כן הדגישה החקירה כי הבעיה הייתה חמורה במיוחד באינסטגרם, מאחר שהפלטפורמה "המליצה על חשבונות המפיצים את האנטישמיות הארסית והגרפית ביותר שזוהתה במחקר למשתמש בן 14".

3. הסמכות ותחום הפעולה של המועצה לפיקוח

למועצה יש סמכות לבדוק את החלטת Meta בעקבות ערעור מהאדם שדיווח מקודם על התוכן שלא הוסר (סעיף 2 באמנה, מקטע 1; סעיף 3 בחוקים מקומיים, מקטע 1).

המועצה עשויה להשאיר את החלטתה של Meta בעינה או לבטל אותה (סעיף 3 באמנה, מקטע 5), והחלטה זו מחייבת את החברה (סעיף 4 באמנה). כמו כן, נדרשת להעריך עד כמה מעשי להחיל את החלטה על תוכן זהה בהקשר מקביל (סעיף 4 באמנה). המועצה עשויה לכלול בהחלטתה המלצות לא מחייבות ש-Meta חייבת להגיב להן (סעיף 3 באמנה, מקטע 4; סעיף 4). כש-Meta מתחייבת לפעול בהתאם להמלצות, המועצה מנטרת את יישומן.

כשהמועצה בוחרת מקרה כמו המקרה הזה, שלגביו Meta מכירה בכך שטעתה, המועצה בודקת את ההחלטה המקורית כדי להבין טוב יותר את תהליך המודרציה של התוכן, וכדי לגבש המלצות במטרה להפחית את כמות השגיאות ולהעניק יחס הוגן יותר למשתמשי פייסבוק ואינסטגרם.

4. מקורות סמכות והנחיות

המועצה ניתחה את המקרה הזה על סמך הכללים והתקדימים הבאים:

1. החלטות המועצה לפיקוח

- [אזכור הטליבאן בדיווחים חדשניים](#)
- [מילות גנאי בדרום אפריקה](#)
- [מם שני הלחצנים](#)
- [הייצוג של פיט השחור](#)
- [ארמנים באזרבייג'ן](#)
- [הסרת מידע מטעה על מגפת הקורונה](#)

11. מדיניות התוכן של Meta

לפי [הנחיות הקהילה](#) של אינסטגרם: "לעולם אין הצדקה לעידוד לאלימות או לתקיפה של כל אדם על סמך גזע, מוצא אתני, מוצא לאומי, מין, מגדר, זהות מגדרית, נטייה מינית, שיוך דתי, מגבלות או מחלות. אנחנו עשויים לאפשר שיתוף של דברי שטנה כאשר המטרה היא לערער עליהם או לעורר מודעות לגביהם. במקרים כאלה אנחנו מבקשים לציין את הכוונה בצורה ברורה". הנחיות הקהילה של אינסטגרם מפנות את המשתמשים אל [כללי הקהילה של פייסבוק בנושא דברי שטנה](#), שלפיהם איננו מתירים דברי שטנה בפלטפורמה "מכיוון שהם יוצרים אווירה של איום והדרה, ובמקרים מסוימים עשויים לעודד אלימות בעולם האמיתי".

כללי הקהילה של פייסבוק בנושא דברי שטנה מגדירים דברי שטנה בתור התקפה ישירה על אנשים על בסיס מאפיינים מוגנים, הכוללים גזע, מוצא אתני ו/או לאומי, ומתארים שלוש רמות שונות של התקפה. כשהתוכן פורסם בחודש ספטמבר, 2020 כללי הקהילה לא אסרו במפורש על הכחשת השואה בכל רמה שהיא. עם זאת, רמה 1 אוסרת: "לעג לעצם קיומם של פשעי שואה, לאירועים של פשעי שואה או לקורבנותיהם, אפילו אם לא נראה בתמונה אדם אמיתי". בתגובה לשאלות המועצה, הסבירה Meta כי כללי היישום הפנימיים הנוכחיים שלה כוללים את השואה כדוגמה למה שנחשב כ"פשע שואה", אך ציינה כי היא אינה מתעדת את השינויים בכללי היישום ובשאלות הידועות באותה צורה שבה היא מתעדת את השינויים בכללי הקהילה במרכז השקיפות.

ב-12 באוקטובר, 2020 [הכריזה](#) Meta על עדכונים במדיניות בנושא דברי שטנה כך שהיא "תאסור לפרסם כל תוכן הכולל את הכחשת השואה או את סילופה" וציטטה את "העלייה המתועדת היטב באנטישמיות ברחבי העולם ואת רמת הבורות המחרידה בנושא השואה, במיוחד בקרב אנשים צעירים". כמו כן, היא ציטטה סקר שנערך בקרב בני 18-39 בארצות הברית, שלפיו "כמעט רבע ממשתתפי הסקר האמינו שהשואה היא מיתוס או שהנתונים עליה מוגזמים, או ענו שהם לא בטוחים".

באותו יום עודכנה רמה 1 במדיניות ונוסף הסעיף "הכחשת מידע על השואה או סילופו" לרשימה המפרטת 10 דוגמאות נוספות ל"השוואות, הכללות והצהרות התנהגותיות שנועדו ליצור דה-הומניזציה" (בכתב, או בצורה חזותית).

ב-23 בנובמבר 2022 עדכנה Meta את המדיניות שלה. מעכשיו היא אוסרת על תוכן המתייחס לאדם או לקבוצת אנשים על בסיס מאפיינים מוגנים באופן שעושה להם "דה-הומניזציה במלל או בתמונה בצורת השוואה, הכללה או הצהרה התנהגותית לא מוסמכת (בכתב או בצורה חזותית) הכללות: [...] סטריאוטיפים מזיקים שיש להם קשר היסטורי לאיום, הדרה או אלימות על בסיס מאפיינים מוגנים, כגון [...] הכחשת השואה".

הניתוח שערכה המועצה למדיניות התוכן התבסס בין השאר על המחויבות של Meta להשמיע [קול](#), המתוארת על ידי החברה כ"בעלת חשיבות עליונה" ועל ערכי החברה של שמירה על ביטחון וכבוד.

III. תחומי האחריות של Meta בנוגע לזכויות אדם

העקרונות המנחים של האו"ם בנוגע לזכויות האדם ולזכויות האדם בעסקים (UNGPs) שאומצו על ידי מועצת זכויות האדם של האו"ם בשנת 2011 מבססים מסגרת וולונטרית לתחומי האחריות של עסקים פרטיים בנושא זכויות אדם. בשנת 2021, [הכריזה](#) Meta על [מדיניות זכויות האדם של החברה](#), שבה היא מאשררת את מחויבותה לכבד את זכויות האדם בהתאם לעקרונות UNGP.

בניתוח תחומי האחריות של Meta בנושא זכויות אדם, התבססה המועצה על הכללים הבינלאומיים הבאים:

- [הזכויות לחופש הדעה ולחופש הביטוי](#): סעיף 19 באמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחיות ופוליטיות (ICCPR), סעיף 20 פסקה 2, ICCPR [הערה כללית](#), 34 המועצה לזכויות האדם 2011; השליח המיוחד של האו"ם (UNSR) לענייני חופש הדעה וחופש הביטוי, דוחות: [A/HRC/38/35](#) (2018) ו-[A/74/486](#) (2019); האמנה הבינלאומית בדבר ביעור כל צורות האפליה הגזעית (ICERD), סעיף 4א.
- [שוויון ואי-אפליה](#): סעיף 1, [ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם](#); סעיף 2, פסקה 1 וסעיף 26, ICCPR; האספה הכללית של האו"ם [החלטה 76/250](#) על הכחשת השואה (2022).

5. פניות ממשתמשים

המועצה קיבלה שתי פניות ממשתמשים בנוגע למקרה זה. הראשונה התקבלה מהאדם שדיווח על התוכן, ופנייתו הייתה חלק מהערעור למועצה. הפנייה השנייה התקבלה מהאדם שפרסם את התוכן והוזמן להגיב לאחר שהמועצה בחרה לטפל במקרה הזה, לאחר ש-Meta ביטלה את החלטתה הקודמת והסירה את התוכן.

בערעור למועצה, המשתמש המדווח (שערער על החלטת Meta להשאיר את התוכן) ציין כי הייתה זו החלטה מזעזעת של החברה להשאיר את התוכן, מאחר שהתוכן "השתמש באופן בוטה בטיעונים ניאון-נאציים להכחשת השואה". בנוסף הוא ציין כי "מיליוני יהודים, צוענים, נכים ואנשי קהילת הלהט"ב נרצחו על ידי השלטון הנאצי" כדי להדגיש כי התוכן הוא בבחינת דברי שטנה ואינו חוקי בגרמניה.

בפנייתו למועצה, טען המשתמש שפרסם את התוכן כי הוא "קומיקאי מקהילת הלהט"ב" ששם לו למטרה ליצור פרודיה העוסקת בטיעונים ובאמונות של "אנשי ימין קיצוני וחסידים עליונות לבנה -alt-right)". להבנתו, הפוסט הוסר מאחר שהוא לגלג על "האמונה של אנשי ימין קיצוני וחסידים עליונות לבנה בהכחשת השואה", בעוד שמטרתו הייתה "לקדם קהילות מוחלשות".

6. פניות מאת Meta

לאחר שהמועצה בחרה לטפל במקרה Meta, בדקה את החלטתה המקורית והחליטה להסיר את התוכן בשל הפרה של המדיניות בנושא דברי שטנה. Meta לא פסלה את חשבון היוצר על בסיס כללי הקהילה, מאחר שהתוכן פורסם יותר מ-90 יום קודם לכן. החלטה זו התקבלה בכפוף ל**מדיניות הפסילות** של Meta. Meta הסבירה למועצה כי האיסור הספציפי על הכחשת השואה במדיניות בנושא דברי שטנה נוסף כחודש לאחר שהמשתמש פרסם את התוכן הנדון. Meta הסבירה כי בדיקת התוכן השנייה שבוצעה על ידי בודק אנושי ב-25 במאי 2023 הסתיימה במסקנה כי התוכן אינו מפר את הכללים, אך זו הייתה מסקנה שגויה מאחר שהיא נערכה לאחר השינוי במדיניות. במענה לשאלות המועצה, אישרה Meta כי בטרם נערך השינוי, לא הוסר תוכן שעסק בהכחשת השואה, אבל אם התווסף לו תוכן נוסף העוסק בדברי שטנה או הפרה נוספת של כללי הקהילה, הוא היה מוסר. לדברי Meta, במקרה הזה התוכן לא הכיל כל דברי שטנה נוספים או הפרות נוספות של המדיניות.

Meta ציינה בפנייתה למועצה כי התוכן הפר את המדיניות הנוכחית בנושא דברי שטנה בכך ש"התכחש לכך שהשואה התרחשה". ראשית, התוכן מטיל ספק במספר הקורבנות, וטוען שהרצח של 6 מיליון יהודים לא היה אפשרי, בהתבסס על נתונים המתייחסים לגודל האוכלוסייה לכאורה. נוסף על כך, התוכן מטיל ספק בקיומן של משרפות באושוויץ.

המועצה הציגה 13 שאלות בפני Meta. שאלות אלה התייחסו למדיניות האוטומציה של החברה מתקופת הקורונה שהובילה לסגירה אוטומטית של דיווחים; תהליך הפיתוח של המדיניות שהוביל לאיסור על הכחשת השואה; שיטות האכיפה הקשורות לתוכן העוסק בהכחשת השואה; והצעדים ש-Meta נוקטת כדי לספק מידע מהימן על השואה ועל נזקי האנטישמיות. לכל השאלות ניתנה תשובה.

7. תגובות הציבור

המועצה לפיקוח קיבלה 35 תגובות מהציבור שרלוונטיות למקרה הזה. 7 תגובות התקבלו מאזור אסיה והאוקיינוס השקט; 3 התקבלו מאזור מרכז ודרום אסיה; 4 מאירופה; אחת מאמריקה הלטינית והקריביים; 5 מאזור המזרח התיכון וצפון אפריקה ו-15 מארצות הברית וקנדה.

הפניות עסקו בנושאים הבאים: הנזקים המקוונים והלא-מקוונים הנובעים מדברי שטנה אנטישמיים; המדיניות של רשתות חברתיות בנושא הכחשת שואה ואכיפת מדיניות זו; האופן שבו יש ליישם כללים בינלאומיים להגנה על זכויות אדם הקשורים להגבלת ביטוי, על מנת לבצע מודרציה של תוכן הכולל הכחשת שואה. כדי לקרוא את התגובות שהתקבלו מהציבור בנוגע למקרה הזה, לחצו [כאן](#).

8. ניתוח המועצה לפיקוח

המועצה בחנה אם יש להסיר את התוכן על סמך ניתוח של מדיניות התוכן של Meta, תחומי האחריות שלה בנושא זכויות אדם וערכיה. המועצה גם העריכה את ההשלכות של המקרה לגבי הגישה הכוללת של Meta לניהול תוכן.

המועצה בחרה לטפל במקרה הזה מאחר שדרכו הזדמן לה לבחון את הבעיות המבניות שעלולות להקשות על איתור והסרה של תוכן מסוג זה, ואת הבעייתיות הכרוכה בהסרת תוכן בעקבות שינויים במדיניות Meta. המקרה הזה גם אפשר למועצה להעריך באופן כללי את המדיניות בנושא הכחשת השואה נוכח הכללים החלים להגנה על זכויות אדם.

8.1 ציות למדיניות התוכן של Meta

./ כללי התוכן

המועצה קבעה כי התוכן בפוסט הזה מפר את כללי הקהילה של Meta בנושא דברי שטנה, האוסרים על הכחשת השואה בפייסבוק ובאינסטגרם.

המועצה פנתה לעזרתם של מומחים חיצוניים במטרה להבהיר כיצד צורות ההכחשה והסילוף בתוכן במקרה זה עולות בקנה אחד עם נרטיבים גזעניים ואנטישמיים בפלטפורמות של Meta ובמקומות נוספים. המומחים אישרו שכל הטיעונים שבפוסט שיקפו צורות של הכחשת השואה או סילוף שלה:

בעוד שחלק מהטענות שפורסמו בפוסט היו שקר בוטה, אחרות סילפו עובדות היסטוריות. המומחים גם ציינו שהטענות המופיעות בתוכן מהוות דימויים אנטישמיים נפוצים הקשורים להכחשת שואה ברשתות החברתיות. לסיום, וכפי שציין מרכז ברנדייס בתגובה הציבורית שלו, "התרחסות השואה הוכחה מעל לכל ספק סביר בפני בית משפט בינלאומי בהרכב חוקי. במהלך המשפטים נגד פושעי המלחמה הראשיים של השלטון הנאצי, צוות השופטים במשפטי נירנברג הגיע למסקנה שהשואה הוכחה 'עד לפרטים הקטנים ביותר'" (PC-15024 מרכז לואיס ד. ברנדייס לזכויות אדם על פי חוק).

המועצה הזמינה בדיקת הערכה של תוכן המכיל הכחשה שואה בפלטפורמות של Meta כדי להבין את שכחותו ואת אופיו. ההערכה העלתה כי השימוש בפורמט המם של סקוידוויד הפיץ סוגים שונים של נרטיבים אנטישמיים. ההערכה התבססה בעיקר על CrowdTangle כלי למחקר של רשתות חברתיות, ועסקה בתוכן גלוי לציבור בלבד. עם זאת, הכלי סיפק נתוני שימוש מועילים בנוגע לחשיפה הפוטנציאלית של משתמשים לתוכן המכיל הכחשת שואה, ואישר כי במקרה זה, התוכן עולה בקנה אחד עם נרטיבים רווחים של הכחשת השואה.

בכללי הקהילה המתייחסים להכחשת שואה Meta, מסבירה כי היא עשויה להתיר תוכן שנחשב לאסור אם הוא משמש למטרות "גינוי" או "העלאת מודעות", או אם נעשה בו שימוש "כהתייחסות עצמית" "בדרך מעצימה". Meta מסבירה שכדי שהחריגות האלה יחולו על התוכן שאנשים מפרסמים, עליהם "לציין בבירור את כוונתם בפרסום התוכן". המועצה קבעה כי אף אחת מהחריגות האלה לא חלה על התוכן במקרה הזה.

נוסף על כך, מתחת לכותרת הדורשת "מידע ו/או הקשר נוספים כדי לאכוף", נכללת חריגה המתייחסת לסאטירה, שנוספה בעקבות המלצת המועצה במקרה של [מם שני הלחצנים](#). חריגה זו חלה אך ורק "אם חלקי התוכן שמפרים את הכללים מוצגים כסאטירה או מיוחסים למישהו או למשהו אחר כדי ללעוג לו או לבקר אותו". במקרה זה, יוצר התוכן טוען שהפוסט נוצר "כפרודיה על טיעונים של הימין הקיצוני וחסידים עליונות לבנה", ובמטרה "לקדם קהילות מוחלשות". עם זאת, המועצה לא מצאה דבר בפוסט המעיד על כוונה זו. המם לא מכיל את ההגזמות האופייניות לסאטירה, אלא רק חוזר על טענות טיפוסיות של מכחישי שואה. כמו כן, הסגנון המונפש של המם שבו מוצגות הטענות זהה לסגנון של תוכן הכחשת שואה טיפוסי שנועד לתקוף יהודים. בהערכה שהזמינה המועצה צוין כי "דמויות מצוירות מתוכניות ילדים מנוצלות לעיתים קרובות, במיוחד בפורמט של מם, כדי לעקוף מערכות למודרציה של תוכן ופונות לקהלים צעירים יותר". כמתואר לעיל, סקוידוויד הוא דמות מצוירת מתוכנית ילדים שנמצאת בשימוש בפורמטים רבים של ממים אנטישמיים. יתר על כן, ההאשטגים שבפוסט לא מעידים על כוונה סאטירית, אלא נראה שהם מיועדים להגדיל את תפוצת התוכן. לסיום, כשיוצר התוכן הגיב בתוך הפוסט שלו לביקורת ממשתמשים אחרים, הוא ציין כי התוכן משקף "היסטוריה אמיתית". התגובה שלו מעידה על כך שאנשים אחרים לא חשבו שמדובר בפוסט סאטירי ועל כך שהמשתמש מחזק את המסר הטמון בטענות הכוזבות.

הבדיקה האנושית הראשונה של תוכן זה התבצעה ב-7 באוקטובר, 2020 כאשר המדיניות בנושא דברי שטנה מ-23 בספטמבר 2023 עדיין הייתה בתוקף, ולפני שהתווסף איסור מפורש על הכחשת שואה. התוכן נבדק פעם נוספת על ידי בודק אנושי לאחר שנוסף איסור זה ב-25 במאי 2023. לאור העובדה שאף אחת מהחריגות לא חלו על התוכן Meta, הייתה אמורה לקבוע בבדיקה השנייה כי התוכן הפר את המדיניות הנוכחית בנושא הכחשת שואה. כפי ש-Meta מאשרת כעת, התוכן ערער על מספר קורבנות השואה ועל קיומו של הקרמטוריום באושוויץ. המועצה גם קבעה כי התוכן מערער על העובדה שהשואה אכן התרחשה, בכך שהוא מעלה את הטענה כי מנהיגים עולמיים לא הזכירו זאת בספרי הזכרונות שלהם, וטענה זו מפרה גם היא את האיסור על הכחשת שואה.

גם על פי המדיניות בנושא דברי שטנה עוד לפני השינויים באוקטובר, 2020 צריך היה להסיר את התוכן מפני שהוא הפר את האיסור שכבר היה אז על "לעג לעצם קיומם של פשעי שואה, לאירועים של פשעי שואה או לקורבנותיהם". הכחשה ועיוות של עובדות מהותיות על השואה באמצעות דמות מצוירת בסגנון של מם מהווים לעג במהותם, מפני שהם מגכיחים את השואה כ'פשע שואה' ולועגים לזכרם של קורבנותיה.

// פעולת אכיפה

ההערכה שהזמינה המועצה כללה בדיקה של תוכן הכחשת שואה בפלטפורמות של Meta. הערכה זו קבעה כי משתמשים נחשפים מנסים לחמוק מאכיפה בדרכים שונות, כמו למשל החלפת אותיות ניקוד בסמלים או יצירת נרטיבים מרומזים על הכחשת שואה באמצעות ממים, דמויות מצוירות ואמצעים אחרים כדי להעביר את אותו מסר מבלי לומר ישירות, למשל, "השואה לא קרתה". כמו כן, ההערכה קבעה כי "חיפוש של מונחים ניטרליים או עובדתיים... הניב תוצאות אמינות, אך חיפוש אחרים של מונחים טעונים יותר הובילו לתוכן של הכחשת שואה". הדוח אישר כי טענות המקטינות את מספר היהודים שנרצחו בשואה הינן שכיחות. לסיום, הדוח ציין כי קל יותר למצוא תוכן הקשור להכחשת שואה באינסטגרם מאשר בפייסבוק, וכי הוא זוכה שם למעורבות רבה יותר.

בנוסף, ההערכה מעידה על ירידה משמעותית בכמות של תוכן הכולל שימוש במונחים כמו 'Holohoax' (תרמית השואה) ותוכן הכולל את שמו של סרט התעמולה הניאו-נאצי "Europa, the Last Battle" (אירופה, הקרב האחרון) מאז אוקטובר 2020. עם זאת, היא מעידה על כך שעדיין קיימים פערים בהסרת תכנים של הכחשת שואה על ידי Meta. כפי שציינה הליגה נגד השמצה (ALD) בהצהרה ציבורית בפני המועצה, "הכחשה ועיוות של השואה ממשיכים להישמע בערוצים מקובלים, מקוונים ולא מקוונים כאחד". למרות כללי מדיניות ברורים האוסרים על הכחשה ועיוות של השואה, תיאוריית הקונספירציה האנטישמית הזאת עדיין זוכה לחשיפה ברחבי המדיה החברתית" (PC-15004, הליגה נגד השמצה).

המועצה מציינת בדאגה כי התוכן במקרה זה חמק מהסרה גם לאחר ש-Meta שינתה את המדיניות שלה כדי לאסור על הכחשת שואה באופן ספציפי, וזאת למרות שהוגשו שני דיווחים לאחר השינוי במדיניות ואחד מהם נבדק על ידי מודרטור אנושי. כפי שמוסבר למטה, כללי המדיניות בנושא אוטומציה בעקבות מגפת הקורונה (COVID-19) הובילו לסגירה אוטומטית של אחד הדיווחים על תוכן זה לאחר השינוי במדיניות. בנוסף לכך, לאור העובדה ש-Meta אינה דורשת מבודקי התוכן הנרחב שלה לתעד את הסיבות שהובילו אותם לקבוע שתוכן מסוים לא מפר את המדיניות, לא קיים מידע נוסף המסביר מדוע הבודק האנושי שבדק את הדיווח מ-25 במאי 2023 טעה והשאיר את התוכן בפלטפורמה. המועצה מדגישה כי כאשר Meta משנה את המדיניות שלה, היא אחראית לוודא שהאכיפה האנושית והאוטומטית של מדיניות זו תעודכן בהתאם ובאופן מיידי. אם תוכן שפורסם לפני השינויים במדיניות מדווח על ידי משתמש או מתגלה על ידי מנגנון אוטומטי לאחר שחל שינוי במדיניות המשפיע על תוכן זה, כפי שקרה במקרה הנוכחי, יש לפעול לגביו בהתאם למדיניות החדשה. לשם כך יש לעדכן את חומרי ההכשרה לבודקים אנושיים ואת מנגנוני הסיווג או כל כלי אוטומטי אחר המשמש לבדיקת תוכן בפלטפורמות של Meta. בנוסף, יש לוודא שקיימות מערכות למדידת היעילות של התערבויות אלה ביישום העדכונים בכללי הקהילה.

כשהמועצה שאלה את Meta מה מידת היעילות של מערכות המודרציה בהסרת תוכן של הכחשת שואה, לא היה ביכולתה של Meta לספק נתונים למועצה. המועצה מביאה בחשבון את מגבלות הקיבולת ש-Meta טוענת שחלות עליה בנוגע למדידת כמות התוכן שמפר את מדיניות הכחשת שואה בפלטפורמות שלה ובנוגע לדיוק האכיפה. עם זאת, להבנת המועצה ניתן להתגבר על אתגרים אלה באמצעים טכניים, גם אם דרושים לכך משאבים רבים. נכון לעכשיו, הבודקים האנושיים אינם מקבלים אפשרות לתייג נתוני אכיפה ברמת פירוט מספקת. לדוגמה, תוכן מפר מתוייג כ'דברי שטנה' ולא כ'הכחשת שואה'.

המועצה ממליצה ל-Meta לבנות מערכות לתייג נתוני אכיפה ברמת פירוט גבוהה יותר, כולל נתונים על טעויות בזיהוי, שגרמו להסרה בשוגג של פוסטים שלא הפרו את כללי המדיניות בנושא הכחשת שואה – בייחוד לאור התוצאות הממשיות של הכחשת שואה שזיהתה Meta כשהחליטה לערוך את השינוי במדיניות. מערכות אלו יאפשרו ל-Meta למדוד את דיוק האכיפה ולדווח עליו, ובכך לשפר את השקיפות וייתכן שגם את הדיוק. לאור המגבלות של מודרציה אנושית ואוטומטית ולאור ההסתמכות ההולכת וגוברת על בינה מלאכותית שעוזרת במודרציה של התוכן, המועצה הייתה מעוניינת לראות כיצד ניתן לפתח את המערכות האלה כדי להתמקד בשיפור דיוק האכיפה ברמת פירוט גבוהה יותר. בתגובה להמלצה מס' 5 של המועצה במסגרת הפנייה בנושא אזכור הטליבאן בדיווח חדשותי Meta, הצהירה כי תפתח כלים חדשים שיאפשרו לה "לאסוף פרטים ברמת פירוט גבוהה יותר לגבי אכיפת המדיניות שלנו בנושא הרשאת דיווח חדשותי על [ארגונים ואנשים מסוכנים]". לדעתה של המועצה, יש להטמיע כלים כאלו גם למען אכיפת המדיניות בנושא דברי שטנה.

בנוסף, המועצה מודאגת לגבי יישום מדיניות האוטומציה של Meta בעקבות מגפת הקורונה, שעדיין הייתה בתוקף במאי 2023. מדיניות זו הביאה לסגירה אוטומטית של אחד הדיווחים שהוגשו על תוכן זה לאחר השינוי במדיניות בנושא דברי שטנה וכן לסגירה אוטומטית של הערעור שהביא להחלטת המועצה לטפל במקרה הזה. במרץ, 2020 [הכריזה Meta לראשונה](#) על כוונתה לדלל את כמות בודקי התוכן בעקבות מגפת הקורונה. בתגובה לשאלות המועצה, הסבירה Meta כי "המדיניות נוצרה בתחילת מגפת הקורונה ב-2020 עקב ירידה זמנית במצבת הבודקים האנושיים. מדיניות האוטומציה הזאת סגרה משימות בדיקה באופן אוטומטי על סמך מגוון תנאים וקריטריונים, על מנת להפחית את עומס הדיווחים שמגיעים לבודקים האנושיים, אך דיווחים שעלולים להוות סיכון גבוה הושארו פתוחים [לבדיקה]".

הערעור של המשתמש נסגר אוטומטית במאי, 2023 מעל 3 שנים לאחר תחילת מגפת הקורונה וזמן קצר לאחר שארגון הבריאות העולמי (WHO) וארצות הברית [הכריזו](#) כי מגפת הקורונה כבר אינה מהווה "מצב חירום בינלאומי המאיים על בריאות הציבור". המועצה חוששת כי פעולות ש-Meta נקטה כדי להתמודד עם המגפה בתחילתה, אשר הפחיתו משמעותית את זמינות הגישה לערעורים ואת הזמינות של בדיקות אנושיות מעמיקות, הפכו להיות שיטת העבודה החדשה והקבועה זמן רב לאחר שינוי הנסיבות שהצדיקו אותה באופן סביר. בזמן מגפת הקורונה [חלה עלייה באנטישמיות והופצו תיאוריות קונספירציה](#) הטוענות כי יהודים מפיצים את הווירוס בכוונת מכוון. לאור ההשפעות החמורות של דברים אלה על זכויותיהם של אנשים Meta, הייתה צריכה לתעדף את הבדיקה וההסרה של דברי שטנה באופן דחוף, ובהקדם האפשרי בהינתן הנסיבות של מצב החירום. המועצה חוששת שאמצעים שעלו כתגובה למצב החירום של המגפה יוארכו לתקופת זמן ארוכה, כאשר אין נחיצות לצמצום משמעותי בהיקף הפעילות של בדיקות אנושיות מעמיקות, הדרושות ליישום כללי המדיניות המפורטים והרגישים של Meta. לכן המועצה ממליצה ל-Meta לשוב לבצע בדיקות של החלטות מודרציה לגבי התוכן בהקדם האפשרי ולפרסם מידע במרכז השקיפות לכשתעשה זאת.

8.2 ציות לתחומי האחריות של Meta בנוגע לזכויות אדם.

חופש הביטוי (סעיף 19 לאמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות)

סעיף 19 לאמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות קובע כי יש לספק הגנה נרחבת לזכות לחופש הביטוי, כולל במסגרת דיון בנושאים היסטוריים. המועצה לזכויות אדם הצהירה כי היקף הזכות הזו "כולל גם ביטויים שעשויים להיחשב פוגעניים במיוחד, הגם שביטויים אלה עשויים להיות מוגבלים בהתאם להוראות של סעיף 19, פסקה 3 וסעיף 20" [\(הערה כללית מס' 34, פסקה 11\)](#). כאשר מדינה מטילה הגבלות על הביטוי, על הגבלות אלה לעמוד בדרישות של חוקיות, מטרה לגיטימית ונחיצות ומידתיות (סעיף 19, פסקה 3, האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות). לעיתים קרובות,

דרישות אלה מכונות 'המבחן המשולש'. המועצה משתמשת במסגרת זו כדי לפרש את התחייבויותיה מרצון של Meta לזכויות אדם, הן ביחס להחלטות בנושא תוכן ספציפי שנבדק והן לגבי ההשלכות של החלטות אלה על גישתה הכללית של Meta לניהול התוכן. בנוסף, האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות דורשת כי מדינות יאסרו על קידום שנאה על בסיס גזע הכוללת הסתה לעוינות, אפליה או אלימות (סעיף, 20 פסקה, 2, האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות). כפי שציין השליח המיוחד מטעם האו"ם בנושא חופש הביטוי, למרות ש"חברות אינן נושאות במחויבויות שאליהן כפופות מדינות, הן בעלות השפעה הדורשת מהן לבחון שאלות מאותו סוג בנושא הגנה על זכות חופש הביטוי של משתמשיהן" ([א/486/74 פסקה 41](#)). Meta נושאת באחריות למנוע ולטפל בהסתה בפלטפורמות שלה.

הצהרות ציבוריות במקרה זה משקפות עמדות שונות בשאלה כיצד יש ליישם כללים בינלאומיים להגנה על זכויות אדם הקשורים להגבלת ביטוי כדי להחיל אותם על מודרציה של תוכן הכחשת שואה באינטרנט. מספר הצהרות ציבוריות טענו כי אחריותה של Meta בנושא זכויות אדם דורשת הסרה של תוכן מסוג זה (ראו, PC-15023, הוועד היהודי-האמריקאי ומכון ג'ייקוב בלושטיין לקידום זכויות אדם; PC-15024, מרכז לואיס ד. ברנדייס לזכויות אדם על פי חוק; ו-PC-15018, פרופ' יובל שני מהאוניברסיטה העברית בירושלים, הפקולטה למשפטים). הצהרות אחרות טענו כי על Meta להתייחס לחוסר הפירוט שבמדיניות, להגדיר מהי הכחשת שואה ולהבהיר כי מטרתו של האיסור היא טיפול באנטישמיות. בנוסף, על Meta לשפר את ההכשרה הניתנת לבודקים אנושיים (ראו, PC-15034, אוניברסיטת קליפורניה, אירוויין - הקליניקה לצדק בינלאומי). לסיום, הצהרות ציבוריות מסוימות טענו כי יש להסיר תוכן של הכחשת שואה רק כאשר הוא מהווה הסתה ישירה לאלימות על פי סעיף, 20 פסקה 2 של האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות (ראו, PC-15022, פרוייקט עתיד חופש הביטוי).

/. חוקיות (בהירות ונגישות הכללים)

המועצה קבעה כי האיסור הנוכחי על הכחשת שואה במדיניות בנושא דברי שטנה הינו ברור דיו ועומד בדרישת החוקיות. מאז עריכתם באוקטובר, 2020 כללי הקהילה בנושא דברי שטנה מציינים בבירור שחל איסור על תוכן הכחשת שואה. עם זאת, המועצה מציינת כי הניסוח פחות ברור מאשר זה שהתפרסם לראשונה, משתי בחינות. ראשית, כפי שצויין לעיל, החלטת האו"ם 76/250 מעודדת חברות מדיה חברתית באופן ספציפי לטפל בהכחשת שואה או בעיוותה [נוספה הדגשה]. משמעות הדבר היא שהסרת המילה 'עיוות' (שנכללה במקור לצד המילה 'הכחשה') ב-2022 הפחיתה את התאמתה של המדיניות להמלצות האו"ם. שנית, הבחירה למקם שורה זו במדיניות תחת האיסור על "סטריאוטיפים מזיקים שיש להם קשר היסטורי לאיום, הדרה או אלימות על סמך תכונות מוגנות" מפחיתה את בהירותה של המדיניות. הכחשת שואה קשורה לסטריאוטיפים אנטישמיים, אך לא כל המקרים בהכרח יהוו דוגמה לייחוס סטריאוטיפ ישיר.

לפני השינויים שנערכו באוקטובר 2020, המדיניות בנושא דברי שטנה לא אסרה באופן מפורש על הכחשת שואה. עם זאת, לדעתה של המועצה, האיסור על "לעג לעצם קיומם של פשעי שואה, לאירועים של פשעי שואה או לקורבנותיהם" כלל את רוב מקרי הכחשת השואה, גם אם הוא לא התייחס באופן מלא לאופיה של השואה.

לצד העובדה שכללי הקהילה של פייסבוק כוללים במפורש את המדיניות הנוכחית בנושא הכחשת שואה, דבר זה אינו נכון לגבי כללי הקהילה של אינסטגרם, שבהם הכחשת שואה אינה מוזכרת כלל. המועצה מדגישה כי היא ביקשה מ-Meta במספר המלצות להתאים את הכללים באינסטגרם לכללים בפייסבוק ולהצביע על מקרים של חוסר אחידות. Meta התחייבה ליישם המלצות אלה במלואן, אך גם מסבירה במרכז השקיפות כי היא "אינה מאמינה שהוספת הסבר קצר למבוא של כללי הקהילה מהווה מענה להמלצת המועצה וייתכן שהיא תגרום לבלבול נוסף. במקום זאת, אנו עובדים על עדכון הנחיות הקהילה של אינסטגרם כך שיהיו תואמים לכללי הקהילה של פייסבוק בכל נושאי המדיניות המשותפים". בעדכון הרבעוני של Meta, ציינה כי נושא זה נמצא בעדיפות גבוהה, אך כי היא נאלצה להוריד אותו לעדיפות נמוכה יותר עקב עבודה הקשורה לציות לדרישות רגולטוריות. Meta לא תיישם המלצה זו השנה, אך היא צופה שיהיה עדכון לגבי ההתקדמות נושא זה ברבעון השני של 2024. המועצה מציינת כי המחקר שהזמינה, והתחקירים מאת ארגונים אזרחיים, מעידים כי הכחשת שואה שכיחה יותר באינסטגרם. לכן המועצה חוזרת על המלצתה הקודמת ומדגישה שעל Meta להמשיך לספק עדכונים לגבי עיכובים וליישם פתרונות זמינים לטווח קצר במדיניות כדי להבהיר את הדברים למשתמשי אינסטגרם, בייחוד בנושא הכחשת שואה.

התוכן תמיד נגיש בפלטפורמות של Meta, וכללי המדיניות בנושא מודרציה של תוכן מיושמים בהתמדה. לכן, כאשר Meta מסירה פוסטים ישנים, שעדיין מתארחים בפייסבוק או באינסטגרם, לאחר שינוי של כלל שאוסר בבירור על תוכן מסוג זה, דבר זה אינו מפר את הדרישות החוקיות. נהפוך הוא, המשך פרסום של התוכן שמארכת Meta לאחר שינוי מהותי או הבהרה מהותית במדיניות בנוגע לרמה 1 (ובמקרים אחרים שבהם קיים סיכון לחיי אדם) מחייב את הסרת התוכן, גם אם מדובר בפוסטים שפורסמו לפני הוספת הכללים החדשים. Meta אינה סופרת פסילות "של תוכן מפר שפורסם לפני יותר מ-90 יום ברוב קטגוריות ההפרה או תוכן מפר שפורסם לפני יותר מ-4 שנים בקטגוריות הפרה חמורות יותר". משמעות הדבר היא שברוב המקרים, לא קיימת ענישה על תוכן שהותר בעבר אך היום מפר כללים חדשים שפורסמו מאוחר יותר. עם זאת, משמעותה של [מדיניות הפסילות](#) היא שמשתמשים עשויים להיענש כאשר Meta משנה כלל מסוים ואז אוכפת אותו כנגד תוכן שפורסם עד 90 יום לפני שינוי הכלל. המועצה מדגישה כי למרות שהסרת תוכן לאחר שינוי כלל בהקשר מסוים במדיה החברתית תואמת לעיקרון החוקיות מהסיבות המפורטות לעיל, אין מקום ליישם ענישה רטרואקטיבית בצורת פסילות בעת הסרת תוכן שהיה מותר בעת פרסומו.

// מטרה לגיטימית

במקרים רבים, המועצה הכירה בעובדה שכלל הקהילה של Meta בנושא דברי שטנה שואף להשיג את המטרה הלגיטימית של הגנה על זכויותיהם של אחרים. Meta מצינת בפירוש כי היא אינה מאפשרת דברי שטנה מפני שהם יוצרים "סביבה של איום והדרה, ובמקרים מסוימים אף מקדמים אלימות בעולם הפיזי". בנוסף, Meta, ציינה מטרת דומות בהכרזתה על האיסור הספציפי על הכחשת שואה. מספר הצהרות ציבוריות ציינו כי תוספת זו הייתה חיונית להגנה מפני הסתה מוגברת לאלימות ולעינות (PC-15023, הוועד היהודי-האמריקאי ומכון ג'ייקוב בלושטיין לקידום זכויות האדם) והדגישו כי הכחשה ועיוות של השואה מהווים התקפה מפלה נגד יהודים ומקדמים סטריאוטיפים אנטישמיים, שלעיתים קרובות קשורים לפשעי שנאה אנטישמיים ומתפשטים כאשר פשעים אלה מתבצעים.

חשוב להבין כי הכחשת שואה הינה מרכיב מכונן של אנטישמיות, אשר מובילה לאפליה. הכחשת השואה מהווה הכחשה של "מעשים ברבריים אשר זעזעו את מצפון המין האנושי", כפי המתואר בהכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם (ראו גם החלטת האסיפה הכללית של האו"ם מס' 76/250). כלל הקהילה בנושא דברי שטנה והאיסור הנכלל בו על הכחשת שואה שואפים ליישם את המטרה הלגיטימית של כיבוד זכויות העם היהודי לשיוויון ולאי-אפליה וכן את זכותו לחופש הביטוי. כאשר מותר לבטא דברי שטנה מסוג זה, נוצרת אווירה של איום אשר למעשה מדירה יהודים מהפלטפורמות של Meta [ראו לדוגמה PC-15021, מוניקה היבשר, שצינה כי "אנשים המושפעים מדברי שטנה אנטישמיים במדיה החברתית מתארים את ההתקפות האלה בשפה הזזה לתיאורים של פעולות פיזיות. חשיפה לשנאה ברשתות החברתיות עלולה להוביל לתחושות של פחד, חוסר ביטחון, חרדה מוגברת ואף הפרעות בשינה"]. בנוסף, האיסור של Meta על הכחשת שואה משרת את המטרה הלגיטימית של כיבוד הזכות לשם טוב של האנשים שנהרגו בנסיבות בלתי אנושיות, ומגן על כבודם ועל זכרונם, וכן על זכויותיהם של קרובי משפחתם. שיח שטנה מסוג זה מהווה התקפה מהותית על כבוד האדם (ראו ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם, סעיף 1).

/// נחיצות ומידתיות

החלטתה של Meta לאסור על הכחשת שואה עולה בקנה אחד עם אחריותה בנוגע לזכויות אדם. המועצה מייצנת כי אחריותה של Meta להסיר דברי שטנה הבאים לידי ביטוי בהכחשת שואה יכולה להיחשב נחוצה ומידתית במספר דרכים. בכפוף לסעיף 19 לאמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, פסקה 3, על מנת לקיים את תנאי הנחיצות, הגבלת הביטוי צריכה להיות "מתאימה להשגת פעולת ההגנה". הסרת התוכן לא הייתה הכרחית "אם ניתן היה להשיג הגנה בדרכים אחרות שאינן מגבילות את חופש הביטוי" ([הערה כללית מס' 34](#), פסקה 33). על מנת לקיים את תנאי המידתיות, כל הגבלה צריכה להיות "האמצעי הכי פחות פולשני מבין האמצעים שעשויים להשיג את פעולת ההגנה" ([הערה כללית מס' 34](#), פסקה 34).

לדעת המועצה, קיימות דרכים שונות לגשת לתוכן של הכחשת שואה. רוב חברי המועצה סבורים כי האיסור על הכחשת שואה עומד בעיקרון הנחיצות והמידתיות, מסיבות שונות שיוסברו להלן, אך לדעת מיעוט מביניהם Meta, לא עמדה בתנאים הנחוצים לביסוס האיסור הזה.

לדעת הרוב, הערה כללית מס' 34 של האו"ם אינה מבטלת את תקפותם של איסורים על הכחשת שואה הקשורים ספציפית לרגולציה בנושא דברי שטנה, כמו האיסור של Meta, כאשר הכחשה זו מפורשת כהתקפה על קבוצה מוגנת. הכלל של Meta האוסר במפורש על הכחשת שואה מעצם היותה דברי שטנה, התווסף בתגובה לעלייה מדאיגה בהפצת תוכן אנטישמי מסוג זה באינטרנט, תופעה שזכתה לגינויים בכל רחבי העולם; בתגובה לנזק באינטרנט ומחוץ לו שנגרם על ידי דברי שטנה מסוג זה; ובתגובה לבורות המדאיגה בדבר ביצוע פשעי השואה הנוראים, אשר מזעזעים את מצפון האנושות ואשר התרחשותם מוכחת מעבר לכל ספק. המועצה מציינת כי בנוסף, האיסור מהווה תגובה להחלטת האסיפה הכללית של האו"ם מס' 76/250 אשר "מעודדת... חברות מדיה חברתית לנקוט אמצעים למען המאבק באנטישמיות ובהכחשת שואה או עיוותה באמצעות טכנולוגיות מידע ותקשורת ולמען תמיכה בדיווח על תוכן מסוג זה". בנוסף, רוב חברי המועצה מציינים כי האיסור של Meta אינו מוחלט, היות שקיימות החרגות ספציפיות המאפשרות גינוי, העלאת מודעות וסאטירה, וכן החרגות רחבות יותר כמו למשל ערך חדשותי. לכן, האיסור על הכחשת שואה עולה בקנה אחד עם האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות ועם המחויבויות המפורטות בסעיף 4 (א) לאמנה הבין-לאומית בדבר ביעור כל צורות האפליה הגזעית. הכחשת שואה מהווה "הפצת רעיונות המבוססים על שנאה על בסיס גזע", לאור העובדה כי "הכחשת שואה על צורתיה השונות הינה ביטוי של אנטישמיות" (ראו גם החלטת האסיפה הכללית של האו"ם מס' [76/250](#)). בנוסף, בהקשר שלעיל, הפוסט הכחיש עובדות בנוגע לשואה ולכן עלול לתרום ליצירת סביבה עוינת במיוחד בפלטפורמה ולגרום להדרה של הקהילות המושפעות מכך וכן לכאב וסבל עמוקים. לכן קיים "קשר ישיר ומיידי בין הביטוי לבין האיום" על קולם, כבודם, בטיחותם ושמם הטוב של אנשים אחרים, אשר מצדיק את האיסור מהבחינה הנדרשת בהערה הכללית מס' 34, פסקה 35.

עבור חלק מהרוב, קיימות סיבות נוספות לתמיכה באיסור של Meta. עובדה שהוכחה מבחינה משפטית אינה יכולה להוות נושא לדעות שונות כאשר שקרים מסוג זה פוגעים באופן ישיר בזכותם של אנשים אחרים להגנה מפני אלימות ואפליה. לכן הצגה של הכחשת שואה כדעה בנושא "עובדות היסטוריות" מהווה ניצול לרעה של הזכות לחופש הביטוי. אותם חברים מציינים כי בעניין פוריסון נ' צרפת (550/1993) ועדת האו"ם לזכויות אדם קבעה כי איסור על הכחשת שואה עומד בדרישות סעיף 19, פסקה 3. הוועדה הגיעה למסקנה זו בהקשר של חוק גייסו הצרפתי, אשר הוציא מהחוק את הזכות לערער על קיומם או על היקפם של פשעים נגד האנושות המוכרים באמנת בית הדין של נירנברג. החלטת הוועדה, אשר מתייחסת לאכיפת חוק שלכאורה יאסור על התוכן האמור במקרה זה, תומכת במסקנת המועצה כי כאשר Meta הסירה את הפוסט, פעולה זו הייתה מותרת על פי דיני זכויות האדם הבינלאומיים.

לדעת חברים אחרים בקבוצת הרוב, שלדעתם אין להחשיב את עניין פוריסון כדוקטרינה תקפה, החלטת החברה עומדת בעקרונות הנחיצות והמידתיות מסיבות שונות המסוכמות להלן והנובעות מהתקדימים של המועצה. במקרים קודמים, המועצה הסכימה עם דעתו של השליח המיוחד מטעם האו"ם בנושא חופש הביטוי, אשר לפיה על אף שהגבלות מסוימות (כמו איסור כללי על ביטוי מסוים) באופן כללי אינן עומדות בקנה אחד עם התחייבויות ממשלתיות לזכויות אדם (בייחוד אם הן נאכפות באמצעות עונשים פליליים או אזרחיים) Meta, רשאית לאסור על ביטוי מסוג זה בתנאי שהוכיחה את הנחיצות והמידתיות של ההגבלה (ראו את ההחלטה בנושא [מילות גנאי בדרום אפריקה](#) וההחלטה בנושא פיט השחור). במקרים אלה, על חברות "לספק מראש הסבר מנומק לגבי ההבדל במדיניות, באופן שמתאר את השוני" ([A/74/486](#), פסקה [A/HRC/38/35](#); 48 פסקה 28). כדי שאיסור מסוג זה יעמוד בקנה אחד עם אחריותה של Meta, עליו להסתמך על ניתוח של זכויות אדם, שמראה כי המדיניות נועדה להשיג מטרה לגיטימית; כי היא שימושית, נחוצה ומידתית להשגת מטרה זו (ראו ההחלטה בנושא [מילות גנאי בדרום אפריקה](#)); וכי יש לבדוק את האיסור באופן תקופתי כדי לוודא שהצורך עדיין קיים (ראו את נייר העמדה בנושא [הסרת מידע מטעה על מגפת הקורונה](#)).

לדעתם של חברים אלה מתוך הרוב, קיימת עמידה בתנאים אלה, כפי שמדגימות הראיות שהמועצה מצאה וסיכמה בגרסאות קודמות של החלטה זו, ובפרט לאור העלייה המדאיגה ברמות האנטישמיות ברחבי העולם וכן העלייה באלימות אנטישמית באינטרנט ומחוץ לו.

המועצה מסכימה כי פלטפורמות מדיה חברתית כמו Meta יכולות להשתמש בדרכי התערבות שונות מלבד הסרת תוכן כדי לטפל בדברי שטנה נגד יהודים. השליח המיוחד מטעם האו"ם בנושא חופש הדעה והביטוי המליץ לחברות מדיה חברתית לשקול מגוון תגובות אפשריות לתוכן בעייתי מלבד הסרה כדי לוודא שההגבלות מותאמות באופן צר, כולל חסימה גאוגרפית, צמצום התפוצה, תגיות אזהרה וקידום של התבטאויות נגד ([A/74/486](#), פסקה 51). המועצה מברכת את [היוזמות השונות של Meta](#) להיאבק באנטישמיות, בנוסף להסרת תוכן מפר, לרבות הפצת מידע המלמד אנשים על השואה, הפניה של אנשים למידע אמין מחוץ לפייסבוק כאשר הם מחפשים מונחים הקשורים לשואה או להכשתה בפלטפורמות שלה, ועבודה עם ארגונים ומכונים הפועלים להיאבק בשנאה ובאנטישמיות. המועצה מעודדת את Meta להשיק את היוזמות האלה באופן אחיד באינסטגרם ולבדוק את האפשרות למקד אותן באנשים שמפרים את המדיניות בנושא הכחשת שואה.

לדעת הרוב, לאור הראיות להשפעה השלילית של הכחשת שואה על משתמשים בפלטפורמות של Meta, אמצעים אלה, בעלי ערך ככל שיהיו, הם אינם מספקים ליהודים הגנה מלאה מפני אפליה ואלימות. כפי שצוין בהצהרות ציבוריות, "התערבויות פחות מחמירות מאשר הסרת תוכן של הכחשת שואה, כמו תיוג, מסכי אזהרה או אמצעים אחרים להפחתת ההפצה, עשויות להיות שימושיות אך אינן מספקות את אותה רמת הגנה [כמו הסרה]" ([PC-15023](#) הוועד היהודי-האמריקאי ומכון ג'ייקוב בלושטיין לקידום זכויות האדם). בהיעדר אמצעים פולשניים פחות למאבק יעיל בדברי שטנה נגד יהודים, לדעת הרוב, האיסור על הכחשת שואה עומד בדרישות הנחיצות והמידתיות.

קיים מיעוט מבין חברי המועצה שחושב אחרת. גם מיעוט זה מגנה בתוקף את הכחשת השואה וסבור כי חברות מדיה חברתית צריכות לטפל בנושא, אך לדעתו ניתוח הרוב בנושא נחיצות ומידתיות אינו עומד בגישת מנגנון זכויות האדם של האו"ם בנושא חופש הביטוי ב-10 השנים האחרונות. ראשית, בנושא ההסתמכות על מקרה פוריסון במועצת זכויות האדם משנת 1986 לשם הצדקת הנחיצות והמידתיות, המיעוט הפנה תשומת לב (כפי שגם עשה, PC-15022 פרוייקט עתיד חופש הביטוי) לעובדה כי הכותב העיקרי של ההערה הכללית מס' 34 אישר כי כאשר הערה זו אומצה בשנת 2011 היא ביטלה בפועל את הפסיקה בעניין פוריסון ([מייקל או'פלהרטי, חופש הביטוי](#): סעיף 19 לאמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות וההערה כללית של מועצת זכויות האדם מס' 12, 34 המכונה (Hum. Rts. L.Rev. 627, 653 (2012)). פסקה 49 בהערה כללית מס' 34 מציינת כי האמנה הבין-לאומית בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות אינה מתירה איסור כללי על ביטויי דעות מוטעות בנושא עובדות היסטוריות. כל ההגבלות על הביטוי צריכות לעמוד במבחני נחיצות ומידתיות קפדניים, הדורשים להביא בחשבון נזק סביר ומיידי. לדעת המיעוט, ההסתמכות על סעיף 4 של האמנה בדבר ביעור כל צורות האפליה הגזעית הינה מוטעית, היות שהמועצה לביעור האפליה הגזעית, (CRED אשר תפקידה לנטר את יישום האמנה בדבר ביעור כל צורות האפליה הגזעית) התייחסה ספציפית לנושא הכחשת רצח עם וציינה כי יש לאסור על הצהרות אלה כאשר הן "מהוות הסתה ברורה לאלימות גזעית או לשנאה. בנוסף, המועצה מדגישה כי אין לאסור על 'ביטויי דעות על עובדות היסטוריות' או להפעיל עונשים נגדו", [המלצה כללית מס' 35 של המועצה לביעור האפליה הגזעית](#), פסקה 14 [נוספה הדגשה].

מיעוט זה מבין חברי המועצה אינו משוכנע כי הסרת התוכן הינה האמצעי הכי פחות פולשני שבעזרתו Meta יכולה לטפל באנטישמיות. לדעתו אי יכולתה של Meta להוכיח אחרת אינה מספיקה כדי לעמוד בדרישת הנחיצות והמידתיות. השליח המיוחד ציין כי "כפי שעל מדינות להעריך אם מגבלה על הביטוי הינה הגישה הכי פחות מגבילה, כך גם על חברות לבצע הערכה מסוג זה. ובביצוע הערכה זו, על חברות לשאת את עול ההוכחה הציבורית של הנחיצות והמידתיות" ([A/74/486](#), פסקה 51) [נוספה הדגשה]. לדעתו של מיעוט זה, היה על Meta להוכיח באופן ציבורי מדוע הסרת פוסטים מסוג זה הינה האמצעי הכי פחות פולשני מבין הכלים הרבים שברשותה כדי למנוע נזק שסביר שיקרה בטווח הקרוב, כמו אפליה או אלימות. אם היא אינה יכולה לספק הצדקה מסוג זה, על Meta לנהוג בשקיפות, להכיר בעובדה שכללי הביטוי שלה שונים מכללי זכויות האדם של האו"ם ולספק הצדקה ציבורית לכך. לדעת המיעוט, יהיה זה ממקומה של המועצה לשקול את ההצדקה הציבורית של Meta ולפתוח בדו-שיח ציבורי מבלי לעוות את כללי זכויות האדם הקיימים של האו"ם.

9. החלטת המועצה לפיקוח

המועצה לפיקוח מבטלת את החלטתה המקורית של Meta להשאיר את התוכן.

10. המלצות

אכיפה

1. כדי לדאוג לאכיפה מדויקת של המדיניות בנושא הכחשת שואה, על Meta לנקוט צעדים טכניים כדי לדאוג למדידה שיטתית ומשביעת רצון של הדיוק בפעולות האכיפה הננקטות כלפי תוכן הכחשת שואה. דבר זה כולל איסוף מידע מפורט יותר על אכיפה בנוגע לתוכן זה, כפי שעשתה Meta כשיישמה את המלצה מס' 5 בנושא אזכור הטליבאן בדיווח חדשותי.

המועצה תכיר ביישום המלצה זו כאשר Meta תספק למועצה את הניתוח הראשון שתבצע בנושא דיוק האכיפה בנוגע לתוכן של הכחשת שואה.

שקיפות

2. כדי לשפר את השקיפות ולהראות כי קיבולת הערעורים של Meta שבה לרמה שלפני המגפה, על Meta לאשר באופן ציבורי כי היא הביאה לסיום מלא של כל כללי מדיניות האוטומציה שהוחלו בעת מגפת הקורונה.

המועצה תכיר ביישום המלצה זו כאשר Meta תפרסם באופן ציבורי מידע על כל אחד מכללי המדיניות בנושא אוטומציה בתקופת מגפת הקורונה, כולל מתי הסתיים או יסתיים כל אחד מהם.

בנוסף, המועצה לפיקוח מדגישה את חשיבות המלצותיה הקודמות, הקוראות ל-Meta להתאים את הנחיות הקהילה של אינסטגרם לכללי הקהילה של פייסבוק, ומזכירה את הרלוונטיות של המלצות אלה לנושא הכחשת השואה (המלצות מס' 7 ו-9 בפנייה בנושא תסמיני סרטן השד ועירום; המלצה מס' 10 בפנייה בנושא בידודו של אג'לאן; המלצה מס' 1 בפנייה בנושא חליטת איוואסקה; והמלצה מס' 9 מתוך נייר העמדה בדבר המדיניות בנושא שיתוף מידע על כתובת מגורים פרטית). בהתאם להמלצות אלה, על Meta להמשיך לספק עדכונים בנושא עיכובים בהתאמת כללים אלה ועליה ליישם פתרונות לטווח קצר כדי לספק בהירות למשתמשי אינסטגרם.

***הערה פרוצדורלית:**

החלטות המועצה לפיקוח מתקבלות על ידי הרכבים של חמישה חברים ומאושרות על ידי הרוב במועצה. החלטות המועצה לא בהכרח מייצגות את דעותיהם האישיות של כל החברים.

לשם ההחלטה בנושא פנייה זו, המועצה הזמינה מחקר עצמאי שבוצע עבורה. המועצה נעזרה במכון מחקר עצמאי שמשרדיו הראשיים נמצאים באוניברסיטת גוטנברג, אשר מסתמך על צוות של מעל 50 מדענים בתחום מדעי החברה בשש יבשות, וכן מעל 3,200 מומחים לארצות ברחבי העולם. בנוסף, המועצה נעזרה ב-Duco Advisors, חברת ייעוץ המתמקדת בשילוב בין גאופוליטיקה, אמון ובטיחות לבין טכנולוגיה. Memetica, ארגון העוסק במחקר בקוד פתוח על מגמות במדיה החברתית, סיפק גם הוא ניתוח.